

NARVA KREENHOLMI GÜMNAASIUMI
HÄDAOLUKORRA LAHENDAMISE PLAAN
On kehtestatud direktori 23.11.2015 käskkirja nr 1-5/122

Asutus: Narva Kreenholmi Gümnaasium
Aadress: Vassili Gerassimovi 2,
20105 Narva

1. ÜLDOSA

1.1. Hädaolukorra lahendamise üldpõhimõtted

Hädaolukorra lahendamise plaan on koostatud „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 45 alusel lähtudes kooli kohustusest tagada koolis viibivate isikute elu ja tervis, kooli vara ja keskkonna kaitse. Hädaolukorrana käsitatakse sündmust või sündmuste ahelat, mis ohustab koolis viibivate isikute elu ja tervist, kahjustab oluliselt keskkonda või tekitab ulatuslikku majanduslikku kahju.

Hädaolukorra lahendamise plaan on dokument, millega kirjeldatakse hädaolukorra lahendamise toimimist tervikuna. Hädaolukorra lahendamise plaanis sätestatakse:

- 1) hädaolukorra lahendamise üldpõhimõtted;
- 2) koolis hädaolukorra lahendamisega seotud isikute ülesanded;
- 3) hädaolukorra lahendamist juhtivad ja lahendamisele kaasatavad isikud;
- 4) hädaolukorra lahendamise juhtimise ja koordineerimise korraldus;
- 5) teabevahetuse korraldus;
- 6) koolitöötajate, õpilaste, vanemate ning vajaduse korral teiste isikute teavitamise korraldus;
- 7) õppekorraldus hädaolukorra ajal;
- 8) tegevused pärast hädaolukorda.

Hädaolukorra lahendamise plaani täiendatakse ja korrigeeritakse pidevalt vastavalt ressursside muutumisele, õppuste ja toimunud hädaolukordade lahendamise ajal ilmnunud puudustele.

Hädaolukorra lahendamisel on peamiseks eesmärgiks:

- 1) abistada kannatanuid;
- 2) peatada olukorra eskaleerumine;
- 3) normaliseerida olukord võimalikult lühikese ajavahemiku jooksul ning taastada kooli toimimine.

Läbi hädaolukorra lahendamise planeerimise tagatakse hädaolukorraks valmisolek, valmistatakse ette vajalikud struktuurid ja ressursid, tagatakse teavitamine ja kaitse hädaolukorras ning kavandatakse kooli tegevuse jätkumine hädaolukorras.

Hädaolukorra lahendamise plaan koosneb käesolevast põhiplaanist ning eraldiseisvatest dokumentidest erinevate hädaolukordade jaoks konkreetsete hädaolukordade lahendamiseks. Konkreetsete hädaolukordade lahendamise plaanid on koostatud tuginedes läbiviidavale riskianalüüsile ning näidisplaanidele, mis koostati projekti „Kriisilukorras tegutsemise plaani koostamise juhendmaterjali ja näidisplaanide koostamine koolidele ja lasteaedadele” raames.

1.2. Koolis hädaolukorra lahendamise seotud isikute ülesanded

Kooli töötajate ülesandeks on koostada võimaliku hädaolukorra väljaselgitamiseks riskianalüüs, selgitada välja hädaolukorra vältimise ja tagajärgede leevendamise võimalused, koostada plaanid konkreetsete hädaolukordade lahendamiseks, valmistada ette hädaolukorra lahendamiseks

koolituste ja õppuste kaudu, lahendada tekkivad hädaolukorrad, korraldada teavitamine, teha hädaolukorras tegutsemise selgitustööd õpilaste seas, taastada kooli toimimine.

Hädaolukorra tekkimisel otsustab viivitamata direktor, kas tegemist on tema lahenduspädevusse kuuluva hädaolukorraga. Kui ei ole, siis informeerib direktor hädaolukorrast politseid või päästekeskust ning olukorra lahendamine antakse üle vastavatele ametkondadele.

Kui hädaolukorra lahendamine on kooli pädevuses, siis direktor hädaolukorra tekkides:

- 1) juhib hädaolukorra lahendamist koolis, koordineerides kooli töötajate tegevust rakendades juhtumipõhist hädaolukorra lahendamise plaani, mis on koostatud käesoleva dokumendi lisana;
- 2) tagab kooli toimimise korraldamise hädaolukorras;
- 3) korraldab vajadusel hoones või territooriumil viibivate isikute evakueerimise;
- 4) otsustab õppe- ja kasvatustegevuse jätkamise või katkestamise või otsustab õpilaste koju saatmise vajaduse;
- 5) korraldab dokumentide kaitse;
- 6) korraldab teabevahetust;
- 7) vajadusel taotleb kooli pidajalt täiendavaid ressursse.

1.3. Hädaolukorra lahendamist juhtivad ja lahendamisele kaasatavad isikud

Hädaolukorra lahendamist juhib direktor vastavalt seadusest tulenevale pädevusele või tema puudumisel käskkirjaga määratud direktori kohuste täitja. Hädaolukorra juhtimine toimub vastavalt esinevale hädaolukorrale. Kui tegemist on hädaolukorraga, mille lahendamisse kaastakse politsei või päästekeskus, siis juhtimine hädaolukorras läheb üle vastavatele ametiasutustele. Juhul kui on tegemist hädaolukorraga, mille osas ei ole seaduse või muu õigusaktiga sätestatud hädaolukorra lahendamise juhtimist, kuid mille lahendamine eeldab politsei või päästekeskuse kaasamist või kooli pidaja kaasamist hädaolukorra lahendamisse, siis lepitakse juhtimise osas kokku.

Hädaolukorra reguleerimise juhtgrupp

Hädaolukorra reguleerimise juhtgruppi kutsub kokku kooli direktor.

Direktor - võtab vastu otsuseid, suhtleb politseiga, pärast kriisi meediaga.

Õppealajuhataja - annab ülevaate õpilaste liikumisest, raporteerib vahetult toimuvast.

Majandusajuhataja - suhtleb politsei ja tuletõrjega, tagab turvalisuse kooli territooriumil.

Sotsiaalpedagoog - nõustab kriisi ajal ja järgselt; selgitab välja ja jälgib riskigruppi kuuluvaid õpilasi, suhtleb lastevanematega.

Eripedagoog - nõustab kriisi ajal ja järgselt; selgitab välja ja jälgib riskigruppi kuuluvaid õpilasi, suhtleb lastevanematega.

Sekretär - kontrollib, kas 112 on hädaolukorrast teavitatud.

Hädaolukorra reguleerimise juhtgrupp:

- Töötab välja ja täiendab vajadusel kooli hädaolukorras tegutsemise plaani.
- Koordineerib kooli töötajate valmisoleku tagamist hädaolukorras tegutsemiseks (viib läbi koolitusi, evakuatsiooniõppusi jm).
- Koordineerib hädaolukorras tegutsemist ja sellele järgnevat tööd.

Hädaolukorra lahendamisele kaasatavad isikud on kõik isikud, kes vastavalt oma seaduslikele ülesannetele on kohustatud operatiivselt reageerima või kes kaastakse hädaolukorra lahendamisele

hiljem. Vajadusel kaasab direktor hädaolukorra lahendamisse kooli töötajad, kooli pidaja, hoolekogu või õpilasesinduse.

1.4. Hädaolukorra lahendamise juhtimise ja koordineerimise korraldus

Kuna sündmuskoht on seotud kooli hoone ja territooriumiga, siis toimub esmane hädaolukorra reageerimine kooli tasandil. Hädaolukorra lahendamiseks kaasatakse koolil olemasolevad vajalikud ressursid.

Hädaolukorra lahendamise koordineerimiseks on moodustatud koolis hädaolukorra reguleerimise juhtgrupp, kelle peamine ülesanne on direktori abistamine ja toetamine hädaolukorra lahendamisel ning vajalike ressursside hankimine, olukorra analüüs, koostöö koordineerimine, teabevahetuse korraldamine, asjassepuutuvate isikute teavitamine ning täiendavate ressursside taotlemine kooli pidajalt. Juhtgrupi oluliseks ülesandeks on ka osalemine kooli toimimise taastamises.

Kui hädaolukord nõuab välist abi, nt operatiivteenistuste kohaletulekut, allub direktor operatiivteenistuse juhile ja täidab ning vahendab temalt saadud korraldusi.

1.5. Teabevahetuse korraldus

Kõik kooli töötajad on kohustatud hädaolukorrast viivitamatult teatama direktorile. Eriolukordades võib kooli töötaja esmalt pöörduda otse politsei või päästeteenistuse poole.

Hädaolukorras kasutatakse teabevahetuseks kõiki kooli kasutuses olevaid teavitamise kanaleid (koolikell, suusõnaline teavitamine (vahetult või telefoni teel), kooliraadio jne). Teabevahetust korraldab direktor.

Hädaolukorrast sõltuvalt otsustab direktor infokanali valiku. Sõltuvalt hädaolukorrast kasutatakse üldise informatsiooni edastamiseks koolikella või kooliraadiot. Koolikella või kooliraadio kaudu edastatakse kooli töötajatele teadaolev informatsioon kokkulepitud kujul. Õpetajad peavad juhinduma vastavalt saadud teabele.

Vanemate teavitamise otsustab direktor. Vanemaid teavitavad klassijuhatajad kanali kaudu, mis vanem on koolile info edastamiseks andnu.

1.6. Õppekorraldus hädaolukorra ajal

Sõltuvalt hädaolukorrast otsustab õppe- ja kasvatustegevuse jätkamise või katkestamise või õpilaste koju saatmise vajaduse direktor. Direktori otsus võib puudutada kogu kooli, üksikut klassi või üksikut õpilast. Hädaolukorra tõttu ärajäänud õppetegevus korraldatakse õpiabi korras.

1.7. Tegevused pärast hädaolukorda

Pärast hädaolukorda viiakse läbi juhtumianalüüs ning vaadatakse üle konkreetse juhtumi korral hädaolukorra lahendamise plaan. Vajadusel võetakse ette meetmed analoogse olukorra tekkimise ärahoidmiseks.

2. KRIISIPLAAN VASTAVALT HÄDAOLUKORRALE

2.1. TULEKAHJU

Avastades tulekahju tegutse järgmiste juhiste järgi.

1. Helista 112 ja teata tulekahjust häirekeskusele!
2. Informeeri tulekahjust direktorit ja läheduses olevaid inimesi! Aita ilma ennast ohtu seadmata ohus olevatel inimestel ohtlikust kohast eemalduda.
3. Häirekeskusesse helistamisel tuleb edastada järgmist infot ning vastata küsimustele:
4. Evakueeru hoonest lühimat teed pidi.
5. Kui on tegemist väiksema tulekahjuga ja vajalikud vahendid on käepärast, võid võimalusel alustada oma elu ja tervist ohtu seadmata tule kustutamist!
6. Tulekahju korral jäta alati meelde järgmised reeglid:
 - Liigu võimalikult ohutult!
 - Ole võimalikult nähtav!
 - Ära satu kunagi paanikasse ega tekita seda oma käitumisega teistes inimestes!
 - Anna kohale saabunud juhtkonna esindajale / päästeteenistuse töötajatele informatsiooni!
 - Enne elektriseadmete kustutamist veendu, et need pole voolu all!
 - Välti põlemisgaaside sissehingamist, sest need võivad olla mürgised!
 - Kui ruumis on plahvatusohtlikke esemeid (gaasiballoon, lõhkekehad jne), siis eemaldu kiiresti ning hoiata ka teisi!
 - Ära sea elu ohtu!
 - Sulge uksed ja aknad, kuid ära lukusta!
 - Lülita hoonest või ruumist välja ventilatsioon, elekter! Elektrit ei tohi välja lülitada pimedal ajal, kui toimub evakuatsioon.

Reeglid, mida järgida, kui koolis on tulekahju:

- Kogu klass peab püsima koos ning ilma õpetaja loata ei tohi hakata klassiruumist väljuma. (Kui oled põlevas ruumis, siis tuleb sealt viivitamatult väljuda!) Kui koolimaja koridorid on täitunud suitsuga, siis on turvalisem jääda klassi ning ennast seal kaitsta.
- Klassis olles tuleb hoida klassiuks suletuna (mitte lukus!). Mine akende juurde ja anna endast igal võimalikul moel märku.
- Kui ukse pragudest tuleb suitsu, siis tuleb need võimalusel riietega kinni toppida. Kui klassiruumis on vett, siis kasta need riided eelnevalt märjaks. Aknast immitseva suitsu korral tuleks aknad tihendada samal meetodil nagu uksed.
- Kui siiski läheb olukord klassis selliseks, et seal ei ole võimalik olla, siis tuleb õpetaja korraldusel kõigil koos tegutseda. Läbi suitsuse keskkonna liikumine on alati seotud ohtudega. Seetõttu tuleks antud tegevus ette võtta viimase võimalusena, kui klassiruumis pole end enam võimalik kaitsta.
- Läbi suitsuse ruumi liikumiseks tuleb õpetaja korraldusel organiseeritult tegutseda, võimalusel on tarvis katta suu ja nina märja riidega. Liikudes toeta käega vastu seina, et säilitada õige suund.
- Koolimajast väljumisel peab õpetaja võtma kaasa ka õpilaste nimekirja, mille alusel saab pärast täpselt kontrollida, kas kõik on hoonest välja saanud. Peale koolimajast väljumist peavad kõik klassid koos püsima ning vastavalt kooli evakuatsiooniplaanile liikuma ettenähtud kohta.

Turvaline kogunemiskoht evakuatsiooni korral:

- soojal aastaajal kooli staadionil.
- talvel koolieelne lasteasutus „Põngerjas“, Vassili Gerassimovi 18a: leping nr 1.1-17/11, 24.05.2010.a.

Kogunemiskohas:

- Kontrolli õpilaste kohalolekut;
- Edasta info, kui palju õpilasi oli tunnis, kui palju puudus, kui palju jõudis kogunemiskohta direktorile/õppealajuhatajale/sekretärile.
- Kogunemiskohta tuleb jääda seniks, kuni päästemeeskonna juht või kooli direktor annab järgmised korraldused.

2.2. ÄKKRÜNNAK

Äkkrünnakuna käsitletakse seda, kui:

- õpilasel koolis kaasas ründevahend, kuid otseselt ei ole veel rünnanud
- üks või mitu isikut püüavad relva või muu ründevahendiga vigastada või tappa inimesi koolis.

Rünnakut avastades

- Teavita kohe oma asukohast ja toimuvast päästemetit (112) ja direktorit.
- Järgi 112 saadud korraldusi.

Äkkrünnak, varjumisstrateegia

- Jää rahulikuks ja teata lastele, et koolimajas on oht.
- Lukusta uks. Juhul, kui klassi ust ei ole võimalik lukustada, tuleb evakueeruda, äärmiselt ohtlik on jääda ruumi, mida ei ole võimalik sulgeda.
- Tõmba kardinad akende ette.
- Anna korraldus eemalduda uksest ja akendest, olla vaikselt, püsida madalal, varjuda koolipinkide ja toolide taha.
- Ära suhtle ründajaga ega ärrita teda rääkima
- Ära mine klassist välja esmaabi andma! See võib lõppeda sinu surmaga. Kui näed esmaabi vajadust, helista 112, kirjelda olukorda ja abivajaja täpset asukohta koolimajas.
- Ära luba õpilastel helistada! Tekkiv ülekoormus takistab operatiivjõududel omavahel suhelda ning helin reeta teie asukoha.
- Jää ootama politsei saabumist NB! Ust tohib avada ainult siis, kui oled kindel, et avamist palub politsei või kooli juhtkond. Vajadusel identifitseeri politsei 112 vahendusel.

Relva märkamine:

- Hinda situatsiooni, taga enda ohutus.
- Teavita päästeteenistust.
- Võimalusel eralda ründaja või ründamiskahtlusega isik (näiteks lukusta ta ruumi).
- Ära kasuta jõudu, ära püüa temalt relva ära võtta. Jää rahulikuks.
- Informeeri direktorit.

2.3. FÜÜSILINE VÄGIVALD

Vägivaldne käitumine õpilaste vahel:

- Hinda kainelt olukorda.
- Hüüa kaklejaid nimepidi, püüdes pöörata nende tähelepanu endale.
- Kui tunned hästi õpilasi ja nende iseloomu - võid ise sekkuda füüsiliselt kaklejate vahele astudes.
- Palu kaasõpilasi füüsiliselt kaklejad teineteisest eemale sikutada. Vajadusel anda esmaabi. Vajadusel kutsuda kiirabi.
- Hoia kaklejad piisavalt pikka aega teineteisest eemal ja jälgi, et nad rahuneksid.
- Informeeri direktorit, õppealajuhatajat ja klassijuhatajat.

2.4. ÕPILANE ALKOHOLIJOOBES VÕI MEELEMÜRKIDE MÕJU ALL

- joobekahtluse korral jälgida õpilast ja ka kaasõpilaste reaktsioone
- kahtluse korral aineõpetaja teeb kiirkõne sekretärile/direktorile/õppealajuhatajale ja kutsu ab
- teavitatakse kooli medõde ja politseid
- saabunud direktsiooni liige/klassijuhataja toimetab õpilase klassiruumist välja medõe kabinetti
- politsei teostab esmast alkotestri
- vajadusel kutsutakse kiirabi
- klassijuhataja teavitab juhtunust vanemaid
- vanemad kutsutakse kooli lapsele järele

2.5. LÕHKEKEHA KOOLIS

Reageerimine

Kõige keerulisem on ohu tuvastamine. Kas ja kus on oht?

Alles siis, kui oht on tuvastatud (kus oht paikneb ja milline see on), teostada vajadusel evakuatsioon.

Jälgi erinevusi: tulekahju, pommiohud, äkkrünnak jne.

Kuidas käituda, kui olete leidnud võimaliku plahvatusohtliku eseme?

- Ära puuduta ega liiguta leidu.
- Eemaldu ohtlikust esemest (ohust). Anna korraldus ka teistele sellest eemaldumiseks!
- Ära kasuta raadiosidevahendit leiu läheduses.
- Informeeri leiust Häirekeskust telefonil 112.
- Jäta oma kontaktandmed.
- Teavita direktorit ja teisi läheduses viibijaid võimalikust ohust. Võimalusel piira ala ja tähista ohu olemasolu.

2.6. KOOLITRAUMAD

Kooli traumadeks võivad olla:

- Luumurrud
- Põrutus
- Põletus
- Elektri sokk

- Mürgitus
- Haavad (sügavad/ülatuslikud)
- Minestamine
- Krambid
- Erinevad vigastused
- Õhupuudus (võõrkeha hingamisteedes)
- Rindkere valu
- Uppumine

Nõuanded kohe tegutsemiseks selliste juhtumite korral:

- Jää rahulikuks, veendu et lähenemine ei kahjustaks sind ennast.
- Hinda kannatanu seisundit
- Kui kannatanu on teadvused- küsi mis juhtus
- Helista 112
- Ära jäta kannatanut üksi-räägi temaga
- Teata direktorile ja kooli medõele
- Oota abi
- Kannatanule ei tohi anda ravimeid
- Kannatanut ei tohi liigutada
- Teatamine vanematele

2.7. MUUD KRIISISITUATSIOONID

2.7.1. Õpilase kadumine

1. Uuri õpilastelt

- a) millal kadunud kaaslast viimati nähti?
- b) kus kadunud kaaslast viimati nähti?
- c) kas keegi teab, kuhu kadunud õpilane läks?
- d) kas keegi teab, miks kadunud õpilane ära läks (konflikt, keegi kutsus vmt)?
- e) kas keegi on temaga pärast lahkumist telefoni teel rääkinud?

2. Püüa telefoni teel kadunud õpilasega kontakti saada.

3. Informeeri juhtunust õpilase vanemaid, uuri, kas neil on kadunud õpilase kohta infot.

4. Täpsusta, milline oli kadunud õpilase riietus.

5. Teavita kadumisest numbril 112 ja tegutse vastavalt politseilt saadud juhistele.

Kui lapse asukoha ja olukorra kohta puudub ka lapsevanematel info, on õpetaja kohustatud teavitama politseid, ka juhul, kui vanem ei soovi teavitamist, sest õpilase elu ja tervis võivad olla ohus.

6. Informeeri kooli juhtkonda.

7. Kontakteeru uuesti kadunud õpilase vanematega ja selgita, mida on õpilase leidmiseks tehtud ja mida veel ette võetakse.

8. Kui kadunud õpilane leitakse, informeeri sellest kõiki osapooli, otsimine katkestatakse. Ära mine õpilast ise otsima, jättes ülejäänud õpilased üksi!

2.7.2. Lapserööv

Kui lapsevanem pöördub kooli kahtlusega, et tema last võidakse röövida

Kuula, näita üles arusaamist ja mõistmist. Kui tegemist on peresisese teemaga, palu lapsevanemal ühendust võtta kohaliku omavalitsuse lastekaitsetöötajaga. Kui tegemist on perevälise ähvardusega, palu lapsevanemal kindlasti ühendust võtta politseiga.

Ära võta endale probleemi lahendaja rolli!

Lapseröövi ähvardus

Kui ähvarduse või info ähvarduse kohta saab õpetaja

1. Teavita juhtunust kooli direktorit.
2. Direktor võtab ühendust politseiga ning teavitab
 - kuidas laekus ähvardus;
 - ähvarduse sisu;
 - kes ähvardas.
3. Direktor võtab ühendust lapsevanemaga, kelle juures laps ametlikult elab.

Kui ähvarduse saab lapsevanem ja teavitab sellest õpetajat

1. Soovita lapsevanemal teavitada politseid.
2. Teavita juhtunust kooli direktorit.
3. Direktor võtab ühendust politseiga, sest koolipäeva jooksul vastutab õpilase turvalisuse eest kool.
4. Kool järgib politseilt saadud juhiseid.

Lapserööv koolis

1. Võta viivitamatult ühendust politseiga, kuna lapse elu ja tervis võivad olla ohus.
2. Teavita juhtunust kooli juhtkonda.
3. Volitatud isik kriisimeeskonnast võtab ühendust lapsevanemaga, kelle juures laps ametlikult elab ja täpsustab olukorra.
4. Anna õpilastele võimalus väiksemates gruppides rääkida oma mõtetest ja tunnetest, mida sündmused on äratanud. Vajadusel kaasa koolipsühholoog või kriisiabi osutav psühholoog.

2.7.3. Kaklus või ühepoolne füüsiline vägivald

Lahuta kaklus:

1. anna kõigepealt suuline korraldus kaklus lõpetada;
2. kui sellele ei kuuletuta, lahutata kaklus füüsiliselt sekkudes võimalikult leebelt (ei tohi ise õpilast lüüa vms). Sekkumise üle otsustades hinda, kas sekkumisel põhjustatav võimalik vigastus on väiksem või suurem kui need vigastused, mis võiksid tekkida siis, kui kaklust ei lahutata;
3. kui kaklust lahutada ei õnnestu või see on sulle ohtlik, kutsu abi või teavita politseid numbril 112;
4. ära sekku, kui kakluses kasutatakse külmrelvi.

Vajadusel kutsu kooliarst või kiirabi (kindlasti tuleb fikseerida ja dokumenteerida tekitatud vigastused)

Ära sekku, kui see on sulle endale ohtlik! Kaklusesse sekkudes ei tohi õpilast lüüa! Ära mine nuga ise ära võtma, see on alati väga ohtlik!

Pärast kakluse lahutamist:

1. Võta osalejatelt seletused. Kui seletusi mingil põhjusel ei ole võimalik võtta, siis kirjuta üles nende laste nimed ja kontaktandmed, kes osalesid kakluses või olid selle tunnistajaks ning edasta kooli juhtkonnale.
2. Käsitle sobimatut käitumist lähtudes kokkulepetest koolis.
3. Teavita klassijuhatajat, kes teeb koostööd lastevanematega/hooldajatega ning käsitleb juhtunut edasi.
4. Kui juhtunu on puudutanud ka teisi õpilasi (kaklust nähti pealt, osapoolte tüli on olnud pikaajaline ja ka teiste jaoks keeruline situatsioon), käsitleb klassijuhataja juhtunut klassis ühise aruteluna. Vajadusel pöördub abi saamiseks kooli psühholoogi poole.

2.7.4. Esemete rikkumine

1. Teavita klassijuhatajat.
2. Klassijuhataja võtab lapselt (lastelt) seletuse.
3. Klassijuhataja teeb koostööd lapse(laste)vanematega/hooldajatega.
4. Klassijuhataja käsitleb teemat vastavalt olukorrale asjaosalis(t)ega või klassis.
5. Kooli vara rikkumise korral teavita õppealajuhatajat ja majandusalajuhatajat, kes võtavad ühendust lapse(laste)vanematega/hooldajatega või vajadusel pöörduvad abi saamiseks politsei poole.

2.7.5. Väljapressimine

1. Teavita ohvri klassijuhatajat. Teades mõlemat osapoolt, teavita juhtunust mõlema lapse klassijuhatajaid.
2. Klassijuhataja võtab lapselt (lastelt) seletuse.
3. Klassijuhataja teeb koostööd lapse(laste)vanematega/hooldajatega.
4. Klassijuhataja käsitleb teemat vastavalt olukorrale asjaosalis(t)ega või klassis.
5. Tõsisematel juhtudel pöördu kooli juhtkonna või psühholoogi ja noorsoopolitsei poole.

2.7.6. Alkoholi, tubaka või muu keelatud aine omamine

Õpilane narkouimas või alkoholi joobes koolis

1. Sekku koheselt! Rahulikult vesteldes ürita õpilane teiste klassikaaslaste juurest või teised tema juurest ära juhtida.
2. Kui õpilasega ei saa kontakti, kutsu kiirabi ja politseid.
3. Ära jäta õpilast üksi, vajadusel anna esmaabi.
4. Alkoholi- või narkojoobe kahtluse korral tuleb teavitada politseid. Kui avaldus tehakse vihjena narkootiliste ainete kasutamise kahtlusest, võib politsei käsitleda seda konfidentsiaalsena. Avalduse võib teha ka anonüümselt.
5. Joobe tuvastamine on politsei pädevuses. Joobe tuvastamine alkomeetri abil kooli töötaja poolt on õigustühine, kuid võib olla koolipoolseks meetmeks, kui õpilane on nõus alkomeetri kasutamisega. Politsei saab menetluses kasutada kooli töötaja poolt koostatud kirjalikku väliste joobetunnuste kirjeldust.
6. Teavita õpilase vanemat/hooldajat.
7. Kui politsei ei anna muud korraldust, tuleb vanem/hooldaja õpilasele kooli järele ja viib õpilase koju või vajadusel meditsiini asutusse.

Kui õpilase juurest leitakse keelatud ainet/aineid

1. Kotti või õpilase kappi ei tohi loata avada. Küll aga võib paluda tal seda ise teha ja sisu näidata.
2. Narkootikumide või tubakatoodete leidmisel teavita koheselt politseid (mitte teatamine on karistatav). Äravõetud tubakatoodete või muu keelatud aine antakse üle politseile.
3. Kui õpilane hoiab enda juures, tarvitab ise, vahendab või müüb narkootilisi aineid, on see kuritegu, millest tuleb alati teavitada politseid.
4. Alkoholi leidmisel teavitatakse vanemaid, kui õpilasel puuduvad joobetunnused, ei ole politsei teavitamine kohustuslik. Äravõetu antakse üle lapsevanemale.
5. Keelatud ainete konfiskeerimisel tuleb täita keelatud ainete äravõtmise akt.

2.7.7. Surm

Õpilase surm

1. Teate saanu võtab koheselt ühendust direktoriga või kellegagi kriisimeeskonnast.
2. Kutsutakse kokku kriisimeeskond.
3. Direktor kinnitab info ja teavitab juhtunust õpilasi ja kooli töötajaid.
4. Lipp langetatakse poolde masti.
5. Sobivasse kohta (kooli fuajeesse) asetatakse lahkunu foto, lilled ja/või sissekannete tegemiseks mälestuste raamat.
6. Korraldatakse mälestuskogunemine. Kui surmajuhtumist saadakse teada enne keskpäeva, korraldatakse mälestusteenistus samal päeval, muidu järgmisel hommikul. Talitust ei ole soovitatav pidada päeva lõpus.
7. Kriisimeeskond teavitab kõiki või valitud klasside lapsevanemaid kaasõpilase surmast.
8. Klassijuhatajale võiks vajadusel abioks olla keegi kooli kriisimeeskonna liikmetest.
13. Klassijuhataja ja kriisimeeskond otsustab, kes võtab ühendust lahkunu perekonnaga, et
 - avaldada kaastunnet,
 - informeerida koolis tehtavast,
 - läbi arutada võimalik koolipoolne abi ning perekonna soovid seoses mälestusrituaalidega koolis, koolikaaslaste osalemisega matustel jmt.
14. Kui lähedased on nõus kaasõpilaste/õpetajate osalemisega matustel, teavitab kriisimeeskond sellest suuliselt õpetajaid ja kirjalikult lapsevanemaid.
15. Klassijuhataja avaldab klassikaaslaste poolt kaastunnet õpilase omastele (kaastundeavaldus), kooli poolt avaldab kaastundeavalduse kriisimeeskond.
16. Vajadusel korraldatakse koosolek lapsevanematele, sest ka nemad võivad vajada tuge.

Kaasõpilase surmast rääkimine

1. Õpetaja esmane ülesanne on lapsed ära kuulata ja küsimustele vastata ning jälgida, kuidas lapsed reageerivad.
2. Enda rahulikkus loob turvalise olukorra.
3. Räägi kogu tõe otse ühe lausena (võid lauset korrata mitu korda).
4. Välti abstraktseid väljendeid nagu uinunud, puhkama läinud vmt. Räägi surmast otsesõnu (sõnaga surm).
5. Räägi lastele, mis edasi hakkab toimuma.
6. Räägi lastele leina reaktsioonidest- mõtetest ja tunnetest.
7. Lase õpilastel oma tundeid väljendada.
8. Soovita lastel rääkida vanemate või sõpradega.
9. Räägi õpilastega, kelle poole võivad nad vajadusel pöörduda, kui nad soovivad juhtunust rääkida. Räägi ka, millist välist abi võiks kasutada, kust võiks välist abi leida.
10. Võta arvesse õpilaste kultuuri, tausta ja olukorda.
11. Ole teadlik enda stressireaktsioonidest. Kui mingil põhjusel on raske üksi klassiga juhtunut käsitleda, kutsu appi sotsiaalpedagoogi.

Õpilase/õpetaja/ koolitöötaja surm

1. Teate saanu võtab koheselt ühendust direktoriga või kellegagi kriisimeeskonnast.
2. Kutsutakse kokku kriisimeeskond.
3. Direktor kinnitab info ja teavitab juhtunust õpilasi ja kooli töötajaid. (Kooli direktor või kriisirühma liige räägib lahkunud õpetaja klassile juhtunust. Teistele klassidele räägib oma õpetaja või mõni kriisirühma liige.

4. Lahkunud õpetaja oma klassile leitakse võimalikult kiiresti tugiisik, kes jääb klassiga kogu mälestusrituaalide ajaks ja võimalusel ka edaspidiseks.
5. Õpilastele antakse võimalus oma mõtetest ja tunnetest rääkida, vajadusel kaasatakse sotsiaalpedagoog.
6. Lipp lastakse poolde masti.
7. Sobivasse kohta (nt kooli fuajeesse) asetatakse lahkunu foto ja lilled.
8. Viiakse läbi mälestuskogunemine. Kui surmajuhtum leiab aset enne keskpäeva, korraldatakse mälestuskogunemine samal päeval, muidu järgmisel hommikul. Kogunemist ei ole soovitatav pidada päeva lõpus.
9. Vajadusel teatatakse juhtunust kirjalikult kodudesse või kutsutakse kokku lastevanemate koosolek.
10. Töötajad lepivad koostöös kriisimeeskonnaga kokku konkreetsetes tegevustes (kaastundeavaldused, matused).
11. Direktor lepib omastega kokku kooli töötajate ja õpilaste võimaluse osaleda matustel.
12. Kriisimeeskond arutab läbi vajalike tugiteenuste organiseerimise ja vajaduse järeltöö osas.

2.7.8. Vaimne vägivald

Kuidas probleemi ära tunda?

Õpilaste probleemid, mida märgates peaks olema kõrgendatud tähelepanuga:

- masendus,
- unehäired (laps ei maga piisavalt, on kogu aeg unine),
- söömishäired (ei söö piisavalt või sööb üle, rahustab ennast toiduga),
- jõuetus (olen täitsa läbi, ei jaksa enam),
- apaatia, kõrvale tõmbumine (hobid, sõbrad ei paku enam midagi),
- viha (tugev jonn, vastuhakk),
- keskendumisraskused (üliaktiivsus, mitte adekvaatne käitumine),
- enesevihakamine (olen rumal, minust ei pea keegi, ma ei meeldi kellelegi),
- kurbus, nutulus, enesehaletsemine (on valitsevad tunded),
- maailmalõpu tunne, viimsepäeva tunded (inimene räägib, mõtleb ja joonistab surmast),
- lapse süstemaatiline puudumine.

Loetelu on suunav. Kui õpilasel on nimetatud sümptomeid palju, tuleb võtta ühendust sotsiaalpedagoogiga.

Kiusamisele on vaja koheselt reageerida.

1. Kogu infot - kes on õpetajatest/ õpilastest kiusamist pealt näinud? Kes on liider? Kas kiusatav provotseerib ise kiusamist?
2. Tee kindlaks, kas õpilase käitumine oli hetkeline ja ühekordne emotsioon või kestav probleem.
3. Vestle kiusamises kahtlustatavatega individuaalselt. Kuula, ära süüdistada. Oota, millise lahenduse õpilane ise pakub.
4. Vestle individuaalselt tõenäolise ohvriga. Julgusta rääkima, väldi suunavaid küsimusi.
5. Väljenda selgelt, et kiusamiskäitumine ei ole lubatud.
6. Korralda grupikohtumine kiusamises kahtlustatavatega (kui kiusajaid on mitu).
7. Hinda olukorda ja vastavalt vajadusele korralda kohtumine kiusajate ja ohvriga koos. Leidke lahendused, kuidas suhteid parandada ja sõlmige kokkulepped. Enamasti peab oma käitumist korrigeerima nii kiusaja kui ohver.
8. Teavita juhtunust mõlema osapoole vanemaid.
9. Vajadusel/võimalusel suuna nii ohver kui kiusaja psühholoogi juurde. Tema korraldab vajadusel edasise töö (psühholoogilise abi vajaduse hindamise, kohtumised vanematega jne.).

10. Mõne aja möödudes uuri mõlemalt osapoolelt, kuidas on läinud.

11. Raskematel juhtudel teavita kooli juhtkonda. Kui kiusamine on korduv ja väga tõsine ning koolipoolsed meetmed ei aita, konsulteeri juhtumit kohaliku noorsoopolitseiga.

2.7.9. Küberkiusamine

Võrdselt ohtlikud on nii reageerimata jätmine kui ka ülereageerimine!

1. Tegele probleemiga kohe ja kui sul pole aega ja võimalust asjasse süveneda, leia keegi kes seda suudab, aga ära anna rutakalt soovitusi. Alati tuleb läheneda juhtumipõhiselt.

2. Mõista, et see, mis sinu jaoks võib tunduda tühine, võib lapse jaoks olla oluline probleem.

3. Teavita last, et ta:

- blokeeriks häirija;
- ei vastaks sõnumitele ja kirjadele, mis teda ahistavad või häirivad;
- hoiaks häiriva kirja või sõnumi alles.

4. Informeeri portaali haldurit.

5. Võta ühendust kõigepealt ohvri vanematega.

6. Konsulteeri kooli psühholoogiga/sotsiaalpedagoogiga.

7. Teavita kooli kontaktisikut noorsoopolitseis või küsi nõu 116111.

8. Alati tuleb fikseerida fakt. Mida rohkem materjali on suudetud salvestada, (kasutajanimi, loomise aeg/sisenemise aeg, telefoninumber, MSN aadress, tekstid, fotod, kuulutused...), seda lihtsam on hiljem teha kindlaks teo toimepanijat.

9. Pane kindlasti ka tähele :

- teo toimepanija motiive,
- vanust,
- arusaamist tegude keelatusest,
- ohvri tundeid ning reageeringut toimunule.

Isikuandmete pahatahtliku kasutamise korral fikseeri võimalikult palju fakte portaali aadressi kohta, kus valeidentiteet on tehtud/on üleval. Teavita kindlasti koheselt vanemaid.

On ülimalt soovituslik, et politseid teavitataks, kui küberkiusamisega on pandud toime õigusrikkumine.

Ära kustuta tõendeid - kirju, vestluseid, fotosid või muud, millega saab juhtunut tõestada või kindlaks teha teo toimepanijat!

2.7.10. Füüsiline vägivald koolis

Märgid, mis viitavad füüsilise vägivalla ohvrile:

- tähelepanu- ja õpivõime langus,
- vigade arvu kasv,
- mälu halvenemine,
- unustamise kiirenemine,
- meeleolu langus, endassetõmbunud olek,
- hirmunud, ennast varjata püüdev kehahoiak,
- õpilane väldib koostööd või kontakti teatud õpilastega.

Kui enamus neist märkidest on täidetud, võib kahtlustada füüsilise vägivalla toimumist.

Füüsilise vägivalla ilmingutele tuleb alati reageerida.

1. Julgusta ohvrit rääkima.
2. Vajadusel pöördu kooli meditsiinitöötaja poole või traumapunkti, et fikseerida ja dokumenteerida vigastused.
3. Püüa välja selgitada konflikti põhjused ja peamised vägivallatsejad.

4. Tee koostööd mõlema osapoole lapsevanemate/hooldajatega.
5. Käsitle juhtunut vastavalt olukorrale mõlema osapoolega eraldi, mõlema osapoolega koos või klassis (probleemi vahendamine, Ühise Mure meetod, klassiarutelu).
6. Väljenda selgelt, et füüsiline vägivald on lubamatu.
7. Kutsu vägivallatseja koos vanemate/hooldajatega vestlusele.
8. Võimalusel suuna nii ohver kui vägivallatseja koolipsühholoogi juurde, kes aitab neil leida strateegiaid enda emotsioonide ja impulsside kontrolli all hoidmiseks ning suunab, kuidas edaspidi vägivaldseid olukordi vältida,
9. Vajadusel teavita kooli juhtkonda või noorsoopolitseid.

2.7.11. Koduse füüsilise väärkohtlemise kahtlus

Märgid, mis võivad viidata kodusele füüsilisele vägivallale:

- laps kardab vanemaid,
- laps ei taha koju minna,
- seletamatu muutus käitumises (rõõmsast kurvameelseks vmt),
- laps on hirmunud, endassetõmbunud, passiivne või kõrgenenud agressiivsusega,
- ilmastikule sobimatu riietuse kandmine verevalumite vmt varjamiseks,
 - ennasthävitav käitumine või selle sagenemine (narkootikumide või alkoholi kuritarvitamine, suitsetamine),
- kodust ärajooksmine.

Mida teha?

1. Räägi oma kahtlustest direktorile, sotsiaalpedagoogile, kohustuslik on kohaliku omavalitsuse lastekaitse spetsialisti või sotsiaaltöötaja teavitamine.
2. Ole lapse suhtes toetav ja julgustav, kuid mitte pealetükkiv.
3. Julgusta last oma muret jagama täiskasvanuga.
4. Anna märku, et juhtumus ei ole laps süüdi.

NB! Kui tead, et keegi alla 16 aastane isik on füüsilise väärkohtlemise ohver (või on oht, et ta langeb füüsilise väärkohtlemise ohvriks), on seadusest tulenev kohustus teavitada kohaliku politseiprefektuuri lastekaitsetalitust või -teenistust.

3. SUHTLEMINE MEEDIAGA

Kriisiolukorras on kindlasti vaja arvestada meedia huviga. Kooli ülesanne on tagada, et õpilased, lapsevanemad ja koolipersonal ei saaks kriisisituatsioonis meedia liigse tähelepanu tõttu kannatada, kuid samas püüda mõista, et ajakirjanikud teevad oma tööd ja tuleb leida nendega koostöö tegemiseks kõige turvalisem viis.

Üldjuhul suhtleb meediaga ainult kooli direktor või tema poolt volitatud isik. Meediaga suhtleja peab olema kättesaadav kogu kriisi jooksul.

Teavitamine peab olema läbimõeldud ja plaanipärane, informeerimine operatiivne ning informatsioon selge, tõene ja hoolivust väljendav. Meediaga suhtlemisel tuleb arvestada, et kõik ajakirjaniku kuuldes öeldu võib jõuda meedia vahendusel avalikkuseni.

Kui ajakirjanik võtab ühendust, siis tuleb selgitada välja ajakirjaniku nimi ja kontaktandmed ning tema pöördumise eesmärk. Võimalusel tuleb täpsustada, mis küsimused ajakirjanikku huvitavad ning millal teave avalikkuse ette jõuab. Peab arvestama, et vastus "ei kommenteeri" ei hoia ära juhtunu kajastamist meedias, vaid võtab ära võimaluse mõjutada kajastatava sisu. Üldjuhul ei pea kommenteerima kohe, ajakirjanikult võib küsida lisaaega, et otsustada, kas ja kuidas kommenteerida. Kommenteerimisest keeldumist on soovitatav põhjendada - selgitada, miks infot anda ei ole võimalik (lapse huvidest lähtudes, perekonna soove arvestades, juhtumi uurimise huvides vms). Vajadusel on soovitatav suunata ajakirjanik teiste infoallikate (erialaspetsialistide jne) juurde täiendavate selgituste saamiseks.

Kui kool soovib omal initsiatiivil meedia kaudu avalikkust informeerida, siis on tarvis otsustada, mis vormis ja milliste kanalite vahendusel seda teha.